

Dificultăți în construirea unui parteneriat grădiniță – familie

Unul din principiile fundamentale ale educației se referă la concertarea acțiunilor educaționale. Familia este cronologic vorbind prima instituție educațională.

Johann Pestalozzi socotea că familia este „atelierul umanității”, subliniind prin această formulă rolul familiei pe diferite planuri ale educației (intelectual, estetic, fizic, dar mai ales moral. Îndeosebi la vârstele mici („vârstele primelor șanse de dezvoltare”), rolul familiei este deosebit de important .

Parteneriatul presupune o colaborare între doi agenți educaționali egali. Grădinița are avantajul unei anumite superiorități intelectuale, psihologice (dacă are această superioritate), familia are avantajul aspectelor de natură materială și în situații fericite, avantajul intimității, afectivității.

În cazuri dificile există riscul ca dialogul dintre familie și școală să se deregleze fie într-un sens, fie în altul. Educatoarea dă sentințe, amenință, acuză părinții pentru eventuale greșeli săvârșite în educația odraslei lor. Alteori părinții „dau lecții”, o privesc pe educatoare ca pe o bonă în casă, sunt în permanență nemulțumiți, cârcotași și consideră că tulburările de comportament ale copiilor sunt provocate de greșelile educatoarei. Credem că asemenea extreme trebuie evitate.

O altă dereglare a parteneriatului o reprezintă formalismul, nesinceritatea și festivismul (educatoarele nu îndrăznesc să spună adevărul, părinții nu-și exprimă direct părerile, lipsește comunicarea adevărată). Gravele probleme nu se rezolvă în ședințe și nici chiar prin lectorate livești.

Am încercat în ultimii ani să realizăm un fel de școală a părinților prin comunicare permanentă, prin convorbiri individuale, prin discuții în grup care permit schimbul de idei și de experiență.

Vom prezenta în continuare convingerile noastre în legătură cu parteneriatul dintre educatoare și părinți în unele situații speciale. Sunt familii cu părinți situați la înălțime pe scara socială (primari, deputați, directori, patroni, etc).

Problema principală în asemenea situații este aceea ca educatoarea să nu-și piardă demnitatea, să nu fie timorată. În cazul părinților care au copii cu C.E.S. (dizabilități senzoriale, locomotorii, tulburări logopedice, hiperactivitate și tulburări de atenție, dizabilități mintale, autism, etc.). De cele mai multe ori părinții au atitudini de supraprotecție, în situații nefericite părinții caută vinovați și evident principalul vinovat este educatoarea.

În cazul copiilor cu tulburări de limbaj e necesar ca în colaborare cu psihologul –logoped să se discute cu părinții în așa fel încât unele exerciții să fie efectuate și acasă nu numai la cabinetul logopedic.

În cazul familiilor dezmembrate, adesea copilul devine victimă a certurilor dintre părinți. Educatoarea să aibă o atitudine echilibrată, ferindu-se să devină parte a acestui conflict. Multă dragoste și delicatețe trebuie manifestate de educatoare în relațiile cu acești copii. În cazul în care situația familială este cunoscută de ceilalți părinți, educatoarea trebuie să prevină posibile discriminări și să asigure un climat de securitate afectivă pentru acești copii.

În cazul familiilor cu părinți infractori (cazuri rare), grădinița are rolul de a compensa carențele mediului familial, de a contracara influențele negative din familie.

În cazul familiilor cu altă religie decât cea ortodoxă (advențiști, cei din cultul Martorii lui Iehova), apar probleme care țin de unele diferențe de ritual ale acestor culte față de religia ortodoxă (refuzul icoanelor, refuzul crucii, sâmbăta–zi de odihnă).

Probleme deosebite există în parteneriatul cu părinții cu autoritate falsă (autoritate pedantă, autoritate cumpărată, autoritatea milei, autoritate cazonă bazată pe pedepse aspre, o autoritate falsă bazată pe toleranța exagerată, etc.). Ideal ar fi ca prin dialog individual să-i convingem pe asemenea părinți în legătură cu greșelile lor.

În cadrul lectoratelor cu părinții am prezentat și problemele referitoare la autoritatea adevărată, cea bazată pe dragostea și respectul copiilor și despre diferitele forme de falsă autoritate.

Probleme dificile apar și în cazul copiilor ai căror părinți sunt plecați pentru multă vreme în străinătate, copiii rămași în grija unor bunici, a unor rude, etc. Chiar în cazul în care părinții trimit banii necesari pentru creșterea copiilor, anumite tulburări ale vieții afective apar cu siguranță. Banii nu alină în totalitate neliniștile și tristețea provocată de lipsa părinților. E necesar să căutăm o punte de comunicare și cu acești părinți.

Probleme speciale există și în cazul familiilor minoritare. Trebuie evitate orice discriminări și în dialogul dintre educatoare și acești părinți și în atitudinea celorlalți părinți.

În cazul familiilor cu o situație materială dificilă există riscul anumitor segregări pe care educatoarea trebuie să-l prevină.

La noi în grădiniță, parteneriatul cu părinții se desfășoară în condiții bune cu unele excepții, care sper eu vor fi rezolvate (nesinceritate din partea a 2-3 părinți, neîncredere din partea acestor părinți) până la sfârșitul anului școlar.

Nevoia de autodepășire și permanenta aspirație către mai bine ne determină să ne fixăm anumite idealuri profesionale, idealuri ce exprimă cerul existenței noastre ca oameni special investiți să facă educație. Fără idealuri, perfecționarea nu mai e posibilă. Apare rutina, apare automulțumirea, apare plafonarea profesională.

Componentă a idealului general uman, imaginea educatoarei ideale exprimă nivelul cel mai înalt de profesionalism către care tindem. O educatoare ideală poate nici nu prea există în totalitatea cuvântului. Cert este faptul că tindem să ne apropiem de aceste înălțimi.

În primul rând, o asemenea educatoare trebuie să fie un om cult. Cultura unei persoane presupune mai multe niveluri: cultură de specialitate, cultură de paraspecialitate, cultură generală orientată, axată pe înclinații și aptitudini, cultură generală întâmplătoare, precum inelele planetei Saturn (obținută ocazional).

Cultura profesională a noastră, a educatoarelor înseamnă nu numai cunoștințe, deprinderi și priceperi de metodică ci și cultură de paraspecialitate, înseamnă cunoștințe de pedagogie, de psihologie, de psihopedagogie specială, etc.

Sigur o educatoare ideală se caracterizează și printr-un larg orizont cultural, adică printr-o bogată cultură generală mai ales umanistică.

Cu cât cultura profesională se așază pe un fond mai bogat de cultură generală, cu atât e mai bine. Educatoarea trebuie să răspundă la toate întrebările pe care copiii le pun, iar aceștia trebuie să creadă că doamna „știe tot”. O educatoare care-și bazează cultura doar pe ceea ce acumulează ocazional nu poate fi, nu poate deveni o educatoare eficientă.

Am afirmat deja, că vocația presupune și un înalt nivel al conștiinței deontologice, care-ți dă tăria de a depăși dificultățile, de a nu ceda în lupta cu limitele din noi și din alții. Această conștiință deontologică implică deci și aspecte de natură morală.

De fapt, pentru orice profesie, am putea spune că, fără caracter nu poți ajunge la performanțe. De altfel, sensul fundamental al cuvântului „profesie” derivă din noțiunea de chemare. Profesia exprimă chemarea ta în fața vieții, în fața societății. Mai mult decât alte ocupații umane, cea de educatoare este o profesie și nu poate fi practică cu succes fără chemare.

Sigur că, de-a lungul anilor pot să apară momente de eșec, momente de descumpănire, momente de revoltă surdă, momente când simți că parcă nu mai e nimic de făcut. Nu poți depăși asemenea momente fără trăsături de caracter cum ar fi: tenacitatea, perseverența, toleranța, omenia, încrederea în tine, în oameni, în viitor.

Dacă nu ai asemenea trăsături (care, din păcate, nu pot fi testate prin examenele de admitere) vei ajunge mai devreme sau mai târziu la rutină, plictiseală.

Orice educatoare ar trebui să-și iubească preșcolarii, nu doar în situații fericite, când sunt cuminiți, activi și ne încântă prin comportamentul lor. Trebuie să iubim copiii și atunci când nu răspund cerințelor, îndemnurilor noastre așa cum am dori și atunci când, în inocența lor, devin răutăcioși, capricioși, dezordonați, irascibili. Să-i iubim și atunci când înțeleg cu greutate, chiar dacă totul e ușor de înțeles. Să-i iubim și atunci când tulbură activitățile.

Sigur, copiii sunt diferiți, de fapt există atâtea moduri de a înțelege, a simți, a fi, câți copii există în grupă.

Sunt copii care generează conflicte, care ne produc supărări. Toți copiii trebuie iubiți, trebuie înțeleși, trebuie ajutați să avanseze pe lungul drum al dezvoltării personalității.

Toți copiii trebuie să înțeleagă că o persoană educată are o șansă în plus pentru o viață mai bună, mai sănătoasă, când se va afla în situația de a lua propriile decizii și a-și decide singur drumul în viață.

Este bine ca educatoarea să încurajeze cooperarea, lucrul în perechi sau formarea de grupuri eterogene, cunoașterea și discutarea diverselor obiceiuri, tradiții, valori. Desigur că rezultatele nu se văd imediat, ci în urma multor activități educative având la bază obiective clar precizate și accesibile copiilor preșcolari.

Este bine să ne alegem cele mai eficiente strategii în activitatea instructiv-educativă ținând cont de particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor.

Evaluarea inițială ne dă nouă, educatoarelor, posibilitatea de a analiza nivelul de cunoștințe al copiilor, precum și modul de socializare al lor la grupul respectiv, în vederea elaborării unei optime strategii de intervenție. Ca atare, am încercat să fac un inventar al cunoștințelor copiilor preșcolari despre colegii lor „diferiți”, despre problemele acestora și cum reacționează ei în situațiile „diferite” întâlnite. Astfel, în grupă am o fetiță și un băiețel cu dislalie poliformă, 2 copii de etnie rromă, 10 copii din familii de intelectuali, 14 copii provin din familii ai căror părinți au studii medii, iar 6 copii provin din familii ai căror părinți au studii gimnaziale. Unii copii știu din familie că nu au voie să se joace cu copii de altă etnie, spunând despre ei că nu știu să vorbească frumos, alți copii (fie fete, fie băieți) sunt îndrumați de acasă să se joace doar cu copii de același sex motivând că le iau jucăriile. Discutând cu părinții individual, am reușit să-i determin să înțeleagă faptul că trebuie să se comporte civilizată și să se respecte unii pe alții. De atunci, cei șase copii sunt acceptați în grupul de joacă, relaționează, cooperează și se ajută reciproc.

Prin activități educative, folosind diferite strategii, punând accent pe metodele și tehnicile interactive, am reușit să-i învăț pe copii ce înseamnă toleranța. Prin tema de discuție „Diferiți dar egali”, care a avut și suport intuitiv și anume: reviste, cărți, albume ilustrând viața copiilor din alte țări, am reușit să-i familiarizez pe copii cu diversitatea oamenilor (de culoare, de aspect) în general. Le-am relatat întâmplări din viața de zi cu zi punându-i în situația de a spune și ei întâmplări auzite și cum ar fi procedat în astfel de situații. Nu mică mi-a fost mirarea când am sesizat că anumiți copii (patru la număr) pornesc de la prejudecăți învățate în familie.

În grupuri de 3-4 copii au sortat după preferință imagini cu copii „diferiți”, dar pe care i-ar alege ca prieteni. Fiecare grup a motivat alegerea făcută și a alcătuit o poveste intitulată „Așa vreau să fie prietenul meu!”. După fiecare expunere, copiii din alte grupuri trebuiau să găsească un alt sfârșit poveștii. Am sesizat că în urma celor discutate se pot reduce prejudecățile copiilor prin

diminuarea concentrării atenției asupra diferențelor intergrupale și creșterea atenției asupra relevării individualităților.

Am antrenat copiii în povestiri create de ei cu tema: „O faptă bună” pe care le-am analizat împreună: În ce a constat fapta bună?, Tu cum ai fi procedat?, Ce alte fapte bune se mai pot face?, Consideri că ... a procedat bine?. Tot împreună cu ei am tras următoarele concluzii: indiferent de rasă, aspect fizic, toți copiii au aceleași drepturi.

La apariția unor incidente în grupă am folosit și folosesc brainstorming-ul. Această metodă îi determină pe copii să elaboreze soluții personale pentru problemele identificate în diverse situații. Atunci când în grupă s-a petrecut un incident prin care s-a încercat îndepărtarea unui copil dintr-un grup sau o altă situație neplăcută, le-am amintit copiilor regulile discutate despre drepturile fiecăruia, despre modul în care trebuie să ne comportăm unii cu alții. Fiind în grupuri de 4-5 copii, le-am cerut să se gândească și să găsească soluții la incidentul produs. Notându-le toate ideile în lista de opinii, le-am citit pe rând, le-am analizat împreună, căutând soluția cea mai bună pentru toți. Cei care greșeau își schimbau opiniile, acestea devenind pozitive.

Poveștile reprezintă un izvor de rezolvare a situațiilor conflictuale și abordare a lor din perspectiva „câștig-câștig”. În acest sens am ales povești cunoscute de copii, cu personaje pozitive și negative aflate într-un conflict permanent. Lucrând tot pe grupuri, copiii trebuiau să identifice conflictul personajelor negative. Ajutați de întrebările: Cine este fericit/nefericit la sfârșitul poveștii? De ce?; Au fost încălcate drepturile vreunui personaj? De către cine?, le-am cerut copiilor să recreeze povestea din punctul de vedere al personajului negativ care este pedepsit de obicei de către autor. I-am încurajat să explice atitudinea și comportamentul personajelor negative (de exemplu, toate animalele râdeau de vocea groasă a lupului, bunicuța sforăia tare și de aceea s-a hotărât lupul să-i pedepsească). Copiii trebuie să găsească întotdeauna soluții de rezolvare pașnică a tuturor situațiilor conflictuale astfel încât toate personajele să fie mulțumite. În același timp, copiii constată că oricine are dreptul la o a doua șansă și are dreptul să se apere. Astfel, liderul grupului comunică rezumatul discuțiilor și soluția pașnică adoptată de grup. De exemplu: Lupul citește iezilor o poveste cât timp mama lor este plecată după mâncare; o ajută pe Scufița Roșie să culeagă flori și ciupercuțe pentru bunica, etc.

Metoda principală de lucru cu preșcolarii cu dislalie a fost exercițiul-joc de prevenire și corectare a tulburărilor de vorbire la preșcolari.

Prin exercițiul-joc copiii sunt atrași, interesați, participativi, preluând uneori „jocul” și în afara activităților organizate.

Exemplific prin câteva exerciții-joc: Telefonul: țrrr .....sau țrrr .....;greierele: țrrr ..... sau cri ..... cri ..... cri; oprim caii: brrr ..... brr; Cocosul: cucurigu!; etc.

Am organizat și desfășurat jocuri de exersare a pronunției corecte: „Spune la fel ca mine”, „Să facem ca vântul, ca șarpele, ca albina .....”, „Ce se aude?”, „Cine vine?”; jocuri de atenție și de organizare spațială: „Unde am așezat păpușa?”, etc; jocuri de analiză și sinteză mentală: „Ghici cine lipsește”, contribuind la dezvoltarea auzului fonematic, a aparatului fonator, a deprinderilor de exprimare corectă, coerentă și expresivă la acești copii.

Am organizat cursul pentru părinți „Educați așa!” în cadrul proiectului național „Educația părinților” care s-a dovedit a fi un mod de informare educațională și de sprijin acordat părinților aflați în dificultate privind educația copiilor. Scopul acestui curs a fost de a îmbunătăți relațiile dintre părinți și copii, comunicarea intra-familială, deoarece aceasta este condiția dezvoltării sănătoase și armonioase a copilului, de a preveni unele probleme grave de educație și a unor probleme în comportamentul copilului.

Prin acest curs consider că am contribuit la schimbarea mentalității părinților și atitudinii lor față de copii, ceea ce va determina educația corespunzătoare a acestora.

Desigur că acestea sunt doar câteva exemple din activitatea noastră, a educatoarelor. Modelând copiii de la cea mai fragedă vârstă, avem avantajul că anumite prejudecăți învățate în familie pot fi diminuate.

Dar, putem spune că munca noastră a avut succes, dacă se implică și familia în propria formare a copiilor.

Bibliografie:

1. Tinca Crețu, Psihologia vârstelor, Editura Polirom, 2009
2. Titus Daniel Toma, Victoria Barbu, Dimensiuni psihologice ale educației copilului în familie: învățăm meseria de părinte, Editura Fundația Paul Polidor, 2011
3. Speranța Tibu, Delia Goia, Parteneriatul școală – familie - comunitate, Editura Universitară, 2014